

EL – KAHHÂR

El-Kahhâr, Mevlâ'nın esma-ül hüsnasından; her şeye her istediğini yapacak surette galip ve hâkim, cezayı hak edenleri hak ettikleri cezaya çarptırıp, kahredeceğini bildirir bir ism-i şerifidir.

Allah'ın Rahman, Rahîm, Kerîm, Gafûr, Tevvâb, Afüv gibi isimlerinin yanında Kahhar, Müntekim, Müzill (zelil edici) gibi ism-i şerifleri de haktır. Kâinat kitabında cereyan eden hadiseler bir tarafta cemâlî isimlerini olan Rahman, Rahîm, Bedî', Aliyy gibi isimlerinin tecellilerini gözler önüne sererken diğer taraftan da celâlî isimleri olan Kahhar, Müntekim, Müzill gibi isimlerinin zuhuratını gözler önüne sermektedir. Kur'an-ı Kerîm'i bütün isimler bütün bu isimler ve sıfatlarla mücehhez kılan Cenab-ı Hakk, bu isimlerin her birinin tecellisine mazhariyetin nasıl ve neler olduğunu da Habîr ism-i şerifi ile insanoğluna mesajlarını sunarak haber vermiştir.

Evet, Er-Rahman olan Mevlâ çok merhametli olup cümle canlıların maddî manevî tüm ihtiyaçlarını karşıladığı gibi; yine O Yüce Mevlâ insanların ve cinlerin küfür ve isyanda ısrar eden, şerî hududları çiğneyen imansız, münâfık, mürted, fâsık, cürümkâr, saygısız, edepsiz ve nankörleri de El-Kahhar ism-i şerifi ile kahredeceğini Yüce Kuran'ında bildiriyor.

Kuran'a baktığımızda, vicdanen kulak verilirse; görüp, işitip de duygulanmamak imkânı var mı? Kuran'ın bir bölümü; imansızlara, fâsiklara ve hayatını Kuran'ın düsturlarına uygun yaşamayıp adeta güneşin karşısında gözünü kapayarak kendini karanlıklara gömen kimsenin zulmette (karanlıkta) kalması gibi; Kuran'ın ışığına, nuruna gözünü ve gönlünü kapayarak zulmette kalanların akıbetlerini haber veriyor.

Böylece insan, celâlin tecellisine nelerin sebep olduğunu haber veren Mevlâ'nın bu haberlerini dikkate almaz ve batılda ısrar ederse Kahhar ism-i şerifinin tecellisini üzerine çekmiş ve kendine zulmetmiş olur. Şüphesiz ki insan küfrü veya isyanından dolayı cezayı, kahrı kendisi talep etmiş ve dolayısıyla talep ettiği cezaya kavuşturulmuş oluyor. Meselâ, zinanın hükm-ü ilâhîde yasak olduğunu bildiren Mevlâ peşinen cezasını da hükme bağlamış ve bu cezaya daha dünyada iken çarptırılacağını ve eğer çarptırılmazsa ve tevbe etmezse, ukbâda ağır cezalara müstahak olunacağını bildirmiştir ki; bu durumda kul kahr-ı perişan olmaya kendisi sebebiyet vermiş ve adeta Mevlâ'nın Kahhar kapısının tokmağını ısrarla çalmış, o kapıdan içeri kendi arzusu ile girmiş demektir. Evet, kahreden Mevlâ'dır; fakat talep edip yollarına düşen, sebeplere yapışıp hak eden ve böylece Kahhar ism-i şerifinin tecellisine müstahak olan da kulun kendisidir. Bütün haramları böylece telakki edebiliriz.

İnsanlara Allah'ın bütün isimleri her kul için ayrı ayrı, az veya çok tecelli eder. Bu hususta kula çok ciddi sorumluluklar, görevler düşüyor. Bilindiği üzere Allah her şeyi sebeplere bağlamıştır. İnsanın alâ-yı illiyyîne çıkmasını da, esfel-i safilîne düşmesini de; aziz olmasını da, zelil olmasını da; değerli, şerefli olmasını da, değersiz, hakir, şerefsiz olmasını da sebeplere bağlayan Yüce Allah engin rahmetine sebebiyet verecek şeylerin neler olduğunu belirttiği gibi kahrına sebebiyet verecek şeylerin de neler olduğunu açıkça beyan etmiştir. Böylece insana seçim hakkı tanıyıp "dilediğini seç ve dilediğin gibi yaşa, sonunda bana döneceksin ve amellerinin karşılığını eksiksiz göreceksin" buyuruyor. Bu çağrıya kulak vermeyen insanların, tuğyan içerisinde hayatını tüketenlerin akıbetini haber veren Mevlâ aynı zamanda daha dünyada iken bu tür kavimlerin başına gelen elîm azaplarla kahrı perişan olduklarını haber vererek ibret almaya davet ediyor. Nuh kavmini, Semud kavmini, Musa (a.s) karşısında Firavun'un ve kavminin uğradıkları çeşit çeşit felaketleri ve akıbetlerini ibret dolu tablolar halinde haber verir ki, kullar isyan etmesinler, akıllarını başlarına alıp istikamete gelsinler. Kuran'ın verdiği haberlerden öğrendiğimiz, yeryüzünde kalıntılarını gördüğümüz, geçmiş kavimlerin helâkı ile ilgili konularda ise yine Rabbimizin celâli ile beraber müminler için cemâlîni ve bedîî isimlerini iç içe görmemek mümkün değildir. Kuran'daki kıssalar ne kadar ibret dolu ve ibret alanlar için celâlin içinde cemâlî saklı. Çünkü o hadiseler uyanık müminleri pek çok güzelliklere sevk eder ve bu sayede Rabb'in cemâlinden, kereminde, rahmetinden bol bol hisseyâb olmasına sebep olabilir. İşte ayetler:

"Biz hangi ülkeye bir peygamber gönderdiysek, ora halkını (peygambere karşı başkaldırdıklarından ötürü bize) yalvarıp yakarsınlar diye mutlaka yoksulluk ve darlıkla sıklamıştır."

"Sonra kötülüğü (darlığı) değiştirip yerine iyilik (bolluk) getirdik. Nihayet çoğaldılar ve "Atalarımız da böyle sıkıntı ve sevinç yaşamışlardı" dediler. Biz de onları kendileri farkına varmadan ansızın yakaladık."

"O (peygamberlerin gönderildiği) ülkelerin halkı inansalar ve (günahtan) sakınsalardı, elbette onların üstüne gökten ve yerden nice bereket kapıları açardık, fakat yalanladılar, biz de ettikleri yüzünden onları yakalayiverdik."¹

"(Ey Muhammed!) İşte bu, (halkı helak olmuş) memleketlerin haberlerindedir. Biz onu sana anlatıyoruz; onlardan (bu güne kadar izleri) kalan da vardır, biçilmiş ekin (gibi yok olan) da vardır."²

"Onlara biz zulmetmedik; fakat onlar kendilerine zulmettiler..."³

Kuran'da geçmiş kavimlerin bu dünyada karşılaştıkları kahr tecellilerinden bahsedildiği gibi; Allah'ın ahirete dönük kahr tecellilerinin gözler önüne canlı tablolar halinde serildiği ayetler de vardır:

"Rablerini inkâr edenler için cehennem azabı vardır. O ne kötü dönüşür."

"Oraya atıldıklarında, onun kaynarken çıkardığı uğultuyu işitirler."

"Neredeyse cehennem öfkesinden çatlayacak! Her ne zaman oraya bir topluluk atılsa, onun bekçileri onlara: Size (bu azab ile) korkutucu bir peygamber gelmemiş miydi? diye sorarlar."

"Onlar şöyle cevap verirler: Evet doğrusu bize (bu azap ile) korkutan bir peygamber gelmişti; fakat biz (onu) yalan saymış ve "Allah'ın bir şey gönderdiği yok; siz olsa olsa büyük bir sapıklık içindesiniz!" demiştik."

"Ve şayet kulak vermiş veya aklımızı kullanmış olsaydık (şimdi) şu alevli cehennemin mahkûmları arasında olmazdık! diye ilave ederler."

"Böylece günahlarını itiraf ederler..."⁴

Bu duruma düşmeye kendilerinin sebebiyet verdiğini itiraf edeceklerini Kuran haber veriyor. Yine başka bir surede:

"Şüphesiz, azgınların barınağı olacak cehennem pusuda beklemektedir. (Azgınlar) orada çağlar boyu kalırlar, orada bir serinlik ya da (susuzluk gideren) bir içecek tatmazlar, ancak (dünyada yaptıklarına) uygun karşılık olarak kaynar su ve irin tadarlar. Çünkü onlar hesap gününü(n geleceğini) ummazlardı. Bizim ayetlerimizi yalanladıkça yalanlamışlardı."⁵

Ayet-i kerimeler açık bir ifade ile bildiriyor ki; nankörlüğün, itaatsizliğin karşılığı, bu sıfatlara uygun bir ceza ile karşılaşmaktır. Kuran'da çeşitli ayetlerde, itaatsiz asilerden ve mahşerdeki durumlarından haber verilirken huzurullahda amellerinin karşılığı olarak Kahhar ism-i şerifinin tecellilerini şöyle sıralamak mümkün:

O cezayı hak eden bedbahtın önce Aziz ve Hakîm olan Allah'ın ikabına (azarlaması), sonra tard etmesine (kovması), sonra da zebanilere "Atın bunu cehenneme" diye emrederek kahr ve helâkına maruz kalacağı bildirilmiştir.

Böylece, Kahhar, Müntekim, Müzill gibi isimlerinin tecellisine müstahak olma sonucu ayrı ayrı kahr tecellilerinin zuhur edeceği Kuran'da kesin bir hüküm olarak bildirilmektedir.

Bilindiği gibi azab hem maddîdir, hem de manevîdir. Yani cisme isabet eden azab da vardır, ruha isabet eden azab da. Zahirî cehennem cisimlere azab ederken, manevî cehennemin de ruhlara azab edeceği bir gerçektir. Meselâ insan, bedenine gelen bir musibetin zararını, azabını yine bedeni ile hisseder. Hastalığın veya zararın keyfiyetine göre acı duyar. Bu misali biraz daha açacak olursak -Allah korusun- kişinin herhangi bir uzvu yansa veya bir kaza neticesi uzuvlarından bir veya birkaçı kaybedilse, bunun elemi hissederek azaba duçar olmuştur ki, bu tür bir azab cismanîdir.

¹ Araf:94-96

² Hud:100

³ Hud:101

⁴ Mülk:6-11

⁵ Nebe:21-28

Ruhî azaba gelince; meselâ kişi bir hata işler veya tedbirsiz bir iş yapar ya da söylememesi gereken bir söz söyler. Böylece yaptığı şey yüzünden insanlar arasında rezil, rüsva olur. Bunun için kalbi, ruhu öyle sıkılır öyle bunalır ki; yer yarılrsa içine girsem diye temenni eder. İşte manevî cehenneme küçük bir örnek.

Tebük Seferi'ne mazereti olmadığı halde katılmayıp sonra da pişman olan üç sahabînin sıkıntısını Kur'an-ı Kerîm'de Allah Teâlâ ne güzel ifade eder:

"Ve (seferden) geri bırakılan üç kişinin de (tevbelerini Allah kabul etti). Yeryüzü, genişliğine rağmen onlara dar gelmiş, vicdanları kendilerini sıktıkça sıkılmıştı. Nihayet Allah'tan (O'nun azabından) yine Allah'a sığınmaktan başka çare olmadığını anlamışlardı..."⁶

Ukbâda da yine iki türlü cehennemle karşılaşılacağına haberlerini yine Yüce Mevlâ veriyor. Bir bedenî, cismanî azablara müstahak olacaklarını, bir de nedâmet (pişmanlık) ateşinin azabına müstahak olacaklarını muhtelif ayet-i kerimelerde beyan ediyor:

"O gün kişi önceden yaptıklarına bakacak ve inkârcı kişi: Keşke toprak olsaydım, diyecektir."⁷

Pek çok ayetler açık beyanlarla en ince ayrıntılarıyla dünya ve ukbâda azaba duçar olacak karakterleri ve azaba duçar olma sebeplerini bildirmiştir. İşte birkaç örnek:

"Arkadan çekiştirmeyi (hümeze), yüze karşı eğlenmeyi (lümeze) adet edinen herkesin vay haline! O ki, mal toplamış ve onu sayıp durmuştur. (O) malının kendisini ebedi kılacağını zanneder. Hayır! Andolsun ki o, hutameye atılacaktır."⁸

Sûre, veyl olsun o hümeze, lümeze yapanların küllisine, derken bir itabla başlar, ukbâsını hesaba katmadan sürekli dünyası için mal peşinde olan, para biriktirmekle hayatını tüketen zavallıların akibetini bildirerek bu iki zümrenin de Kahhar ism-i şerifinin tecellisi ile bir hükm-ü ilâhî olarak hutame'ye⁹ vasıl olacaklarını bildirir.

"Artık şefaatchilerin şefaati onlara fayda vermez. Böyle iken onlara ne oluyor ki, adeta aslandan ürküp kaçan yaban eşekleri gibi (hâlâ) öğütten yüz çeviriyorlar?"¹⁰

"Yaklaşan gün hususunda onları uyar! Çünkü o anda dehşet içinde yutkunurken yürekleri ağızlarına gelmiştir. Zalimlerin ne dostu ne de sözü dinlenir şefaatchisi vardır."¹¹

"Asla (düşündükleri gibi değil)! Bilsinler ki; bu, gerçekten bir ikazdır! Dileyen ondan (düşünüp) öğüt alır."¹²

Velhasıl; kul, iradesini ne yönde kullanırsa o yönde inkişaf edecek ve amellerinin neticesi olarak ya cemâlî isimlerinin tecellisi ile cennetlere; ya da celâlî isimlerinin tecellisi ile cehenneme girmeye hak kazanacak. Kul için bu iki yol da açıktır.

Cenab-ı Hakk'ın her ismi kul üzerinde tecelli ettiğine göre Kahhar, Müzill gibi isimlerden nasıl istifade edeceğiz?

Bu soruya kısaca şöyle cevap verilebilir: Mümin aklını kullanır, haberlere ve hadiselerle iman ve irfan gözü ile bakarsa, Allah'ın (c.c) bütün esmasında kendisi için pek çok faydalar, ibretler, maslahatlar olduğunu idrak eder. Şunu unutmayalım ki; Allah'ın (c.c) bir ismi de Bedî'dir. Yani her var ettiği varlıkta muhakkak güzellikler mevcuttur. Celâlinin tecelli etmiş olduğu bazı ürpertici nahoş şeylerin içinde muhakkak müminler için faydalı, güzel yönler vardır. Allah'ın cemâlinde olduğu gibi celâlinde de güzellikleri ve maslahatları olduğu bir gerçektir. Mesela bir hadis-i şerifte Ebu Hureyre (r.a)'den, Resulullah (s.a.v)'in şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Nefsim yed-i kudretinde olan Allah'a yemin ederim ki, eğer (siz) günah işleme(yip de Allah'tan mağfiret dileme)zseniz, (muhakkak) Allah sizi götürür (yok eder) ve günah işleyerek Allah'tan mağfiret dileyen bir kavmi getirir ve onları yarlıgar."¹³ Hadisten anlaşılıyor ki, kul beşeriyet icabı hata işleyecek fakat Rabbinin celâli karşısında korkup, pişman olup, aczini, fakrını idrak ederek Rabbine rücû edecek ve Rabb-ül Âlemin de kulunun bu tutumu karşısında, o boyun büküp

⁶ Tevbe:118

⁷ Nebe:40

⁸ Hümeze:1-4

⁹ çok kıran, ufaltan; kendisini yalanlayanları çokça ezdiği, içine döktüğü için, cehenneme de itlak edilmiştir (Kur'an-ı Kerîm Lugatı, Timaş Yayınları)

¹⁰ Müddessir:48-51

¹¹ Mümin:18

¹² Müddessir: 54-55

¹³ Ebu Zekeriya Yahya b. Şeref en-Nevevî, Sahih-i Müslim Şerhi, Mısır, 1349 H, 17165

özür dileyerek gelen kulunu Tevvâb ismiyle karşılayıp Rahman ismiyle kuşatıp, Gaffar, Afüvv, Kerim gibi pek çok isimlerinin tecellisiyle kuluna muamelede bulunacak ki; bu durumdaki kul eğer celâl ismi ile tanışmasaydı hatada, isyanda devam edecek, akıbeti hüsrân olacaktı.

Yeryüzündeki bizce ürkütücü, korkutucu hadiseler, korkutucu yaratıklarda da yine ferasetle bakılacak olursa pek çok güzellikler, maslahatlar, ibretler, ikazlar olduğu görülür. Meselâ yılan, akrep gibi bizi ürpertip içimize korku salan, dehşet veren varlıklar, korkunç lâvlar püskürten yanardağlar, fırtına, zelzele ve daha nice korkutucu hadiseler; hatta nefis ve şeytan gibi iki amansız düşmanımız bile müminler için güzelliklere sebebiyet verecek şeylerdir. Bunların pek çok faydalarından birkaç örnek verelim:

İnsanın dünyaya geliş gayesi malum, imtihan olmak ve Rabb'e gereken saygıyı, edebi, teslimiyeti sergileyip –biiznillah- imtihanı başarıyla vermek.

İşte bu hususta Celâl isminin tecellisi ile zuhura gelmiş olduğu telakki edilen şeylerin mümin için gerekli, faydalı yönlerinden -bir nebze de olsa- anladığımız şu ki: Yılan, akrep hatta fare ve daha küçük bazı haşaratın, belki zahiren zararlı olmalarıyla beraber faydalı yanlarının da olduğunda şüphe yok. Çünkü Allah, faidesiz, abes hiçbir şey yaratmamıştır.

Manevi yararlarına gelince: Mevlâ cehenneminden haber verirken cehennemin nelerle dolu olduğu ve azabın değişik suretlerde tecelli edeceğini de haber veriyor.

Kabir azabını hak edenlerin berzah hayatının yılan, çıyan yuvası olacağını, cehennemde de akreplerin, yılanların mevcudiyetini Efendimiz (s.a.v) haber veriyor: "Muhakkak cehennemde deve boynu gibi yılanlar vardır. Bir defa soktuğunda kırk sene onun acısı hissedilir. Muhakkak cehennemde palanlı katırlar gibi akrepler vardır. Bir defa ısırıldığında kırk sene harareti duyulur." ¹⁴

İşte korkup dehşete kapıldığımız mahlûkatin yaratılış hikmetlerinden biri de, kulları uyarıp cehennemden korunmaya vesile kılınmış olmasıdır. Bu hikmetle bakmak, kul için Mevlâsının pek çok lütuflarına mazhariyetine sebep olur. Böylece o celâl, ferasetli mümini cemâlle buluşturur.

Ayrıca, nefis ve şeytan da bir Celâl ve Kahhar tecellisini açıklarsa da; yine ferasetli mümin için cennetlere girmesine vesile olan birer varlık durumundadırlar.

Evet, nefisini ve şeytanı tanıyan ve bu iki düşmanla verdiği savaşta –biiznillah- galip gelen Hakk dostu, bu iki azılı düşmanı yere sermiş ve böylece imtihanı vermiş olur. Böylece Yüce Allah'ın "Sizin şer gibi gördüğünüz şeyler sizin için hayır olabilir. Siz bilmezsiniz, Allah bilir" ¹⁵ mesajının zuhuratını bütün çıplaklığı ile müşahade eder.

Görüldüğü gibi Kur'an-ı Kerim'de ve kâinat kitabında Rabb'ül âleminin celâli ile kendini tanıtmaması mümine pek çok fayda sağlayıp güzellikler getirmekte.

İsyanda ısrar edenlerin akıbeti ise: İsyân ve tuğyanın (taşkınlık) devam etmesiyle Kahhar isminin tecelli edeceği ve geri dönüşü olmayan, içinden çıkılması mümkün olmayan azaplara müstahak olunacağı ve bu hükmün Kahhar isminin tecellisi ile noktalanıp zuhur edeceği haberi, ikazı mümin için bir nimet-i ilâhîdir. Mümin bunu bilip, bunun içerisinde Rabbin Bediî ismini seyredip Rabbine böyle bir uyarıda bulunduğu için minnettar olmalıdır. Bir güzelliği görmesi ve idrak etmesi ile Kahhar ismi şerifi onun için bir uyarıcı, güzel bir esma olarak tecelli etmiş olur. Sonra Allah (c.c) Celâli ile Kahhar ismi ve benzeri esmasının tecellileri ile bir taraftan inananları kirden, pastan temizlenmeleri için ikaz edip, onların cennete ehil olmalarını murad ederken; kâfirler, münafıklar, zalimler, asiler gibi hem Rabb'ül âlemine karşı nankör, isyankâr olup; hem de mazlum insanlara zulmedip haksızlık ederek fitne, fesat çıkararak insanların huzurunu bozanları, bir moloz gibi, kokuşmuş lâşeler gibi olan bu zalim nankörleri de yine lütf-u keremi olarak cehennemine doldurup ehl-i imanı, ehl-i cenneti huzura erdirecektir.

Kul, Kahhar ism-i şerifinden yararlanır, yani o ismin tecellisi ile imanlı mümin nefsin hevasını ve ünsiyet peyda etmiş olduğu kötü tabiatını, kötü karakter ve çirkin vasıflarını bu Kahhar ism-i şerifinin ziyası ile vesveselerini de yine bu yüce ism-i şerifin tecellisi ile bozguna uğratarıp şeytanı kahreder.

¹⁴ Ahmed, İbn. Hibban, Taberânî, Hâkim

¹⁵ Bakara:216

Akıllı mümin celâllenecekse Hakk için celâllenir ve asıl kendi nefsinin olumsuz tutumlarına celâllenir ve nefsini istikamete getirmeye say u gayret gösterir.

Bu anlayış içerisinde olan gayretli kulunu da Mevlâ; inayeti, lütf-u keremi ile destekler. Böylece Celâl, Kahhar isimleri bir taraftan bir kamçı gibi şerden uzaklaştırıp, hayra sevk ederken, diğer yandan da en azılı iki düşmanı olan nefsin hevası ve şeytanın hilelerinden korunmasına vesile olur. Şeytanı kahredip imtihanı kazanmasında büyük rol oynar biiznillah.

Şu dünyada var olan her şeyde ahiretin bir misali, bir numunesi mevcuttur. Binlerce hikmetle yaratılan cümle varlıkta da hem cemâlî, hem celâlî bin bir esmasının tecellilerinin zuhuratını Mevlâ sergilemiş. Hepsinde ayrı ayrı ibretler, dersler, mesajlar, işaretler, beşaretler vardır ki, hepsi de kulların menfaati içindir.

Allah basiretle gören göz, idrak eden kalp ve kafa ihsan etsin de cümle isimlerinden bol bol yararlanmayı nasib etsin. Âmin.